

OTROK, BRANJE, ODRASLI

*Pravljice, ki so mi jih pripovedovali v otroštvu,
imajo globlji pomen kakor resnice,
katerih me je naučilo življenje.*
(F. Schiller)

- **Nikoli ni prezgodaj!** Že pred rojstvom na otroka ugodno vplivajo petje, pogovor in branje.
- **Nikoli ni prepozno!** Z vsakim novim besedilom se vedno znova učimo branja.
- **Vsak čas je ravno pravi** za branje, pogovor in prijetno druženje ob branju.

BRANJE IN OTROK V PREDŠOLSKEM OBDOBJU

Vzemimo si čas
in berimo otroku
vsak dan nekaj
minut (deset minut
in več, odvisno od
otrokove starosti).
S starejšim otrokom
se pogovarjamo
o knjigah!

Glasno branje,
pogovor z otrokom,
čas, ki ga
preživimo skupaj,
so nenadomestljivi!

► **Z otrokom se pogovarjamo** vse od rojstva, pojmo mu uspavanke, igrjmo se bibanke, ko ga negujemo. Otrok morda ne razume besed, čuti pa njihovo melodijo, ritem ter našo nežnost in ljubezen.

► Poleg igrač mu ponudimo tudi **igralne knjige** (iz blaga, lesa, kartona). Kažimo mu slike in mu pripovedujemo, kaj predstavljajo; poimenujmo predmete, osebe, pojave, dogodke.

► Ko že lahko samostojno sedi, ga vzemimo v naročje ali tesno k sebi in mu berimo ali pripovedujemo tako, da hkrati **gledamo ilustracije**.

Pogovarjamo se z njim: če med branjem sprašuje in tudi sam kaj pove, pomeni, da nam sledi, razume in sodeluje. Majhen otrok redko samo posluša!

► **Postopoma ga aktivno vključimo v branje** z vprašanji, napotki, naj kaj poišče na ilustraciji. Spodbujajmo ga, da ponovi besedo, prosimo ga, naj obrne list v knjigi, razložimo mu posamezne besede.

Branje povežimo z njegovimi doživetji. Majhen otrok posluša in sodeluje s celim telesom: posnema, kar sliši; od ugodja, da mu beremo, nas objame.

► Da bi spodbudili otrokov jezikovni razvoj, se **skupaj z njim igrjmo z glasovi, črkami, besedami**; izmišljajmo si zgodbe in pravljice, po branju narišimo risbico, z gibi pokažimo, kaj so počeli junaki v pravljici, uprizorimo pravljico z igračkami. Pripovedujemo zgodbe in pravljice iz svojega otroštva, svoje spomine. Skupaj naredimo knjigo: odrasli zapišemo, kar smo si skupaj z otrokom izmislili, otrok naj nariše risbice.

► Postopoma, zagotovo pa nekje pri treh letih, **začnimo otroku brati različna besedila**. Daljše zgodbe in debelejšje knjige mu berimo v nadaljevanjih. Ko nas otrok kaj vpraša, sezimo po poučnih knjigah, priročnikih, atlasih, enciklopedijah in v njih skupaj z otrokom poiščimo odgovor. Tako otroka navajamo, da je knjiga vir informacij in znanja.

BRANJE IN OTROK V ZGODNJEM BRALNEM OBDOBJU

*Branje je najboljše
učenje. (A. Puškin)*

BRANJE IN SAMOSTOJNI BRALEC

Ob knjigah se skupaj z otrokom pripravimo na izlet, sprehod v naravo, poiščimo zamisli za ustvarjalne dejavnosti, praznovanja, družabne igre, recept v kuharski knjigi, besedo v slovarju ... Priročnike uporabljajmo mi, otrok pa naj nas opazuje in nam »pomaga« pri iskanju. Nobena knjiga ni prezahtevna, če smo ob otroku odrasli!

► **Skupaj z otrokom preberimo** navodila za uporabo z ovitka zdravil, čistil, hrane; pokažimo mu, da preberemo, kako dvigniti denar iz bankomata, kdaj pripelje mestni avtobus, kje presedamo na potovanju z vlakom, koliko stane bencin ... Berimo napise na trgovinah in povejmo, kaj pomenijo. Berimo podnapise televizijskih oddaj in filmov, berimo besedila pri delu z računalnikom. Berimo.

► Ob otrokovem vstopu v šolo **ne prenehajmo z bralnimi dejavnostmi** ob branju in po njem.

► Otroku **glasno berimo**, dokler si želi.

► **Spodbujajmo** otroka in mu pomagajmo pri začetnem branju; poslušajmo ga, ko nam glasno bere, pomagajmo mu izpopolnjevati bralno tehniko.

► **Pomagajmo pri težavah:** razložimo neznane besede, preberimo »en odstavek za pogum«, berimo izmenično: eno stran otrok, drugo mi. Pazimo na pravilno izgovorjavo.

► Otroku **pomagajmo pri branju, dokler nas potrebuje!**

► Ko otrok usvoji bralno tehniko in začne uživati v branju, se zdi, da nas ne potrebuje več. Toda še vedno mu **berimo** »za lahko noč«, **dokler nas prosi** za to. Otrok ne uživa le v branju, srečen je, ker smo z njim!

► **Pogovarjajmo se o knjigah**, drug drugemu priporočajmo knjige, pozanimajmo se, kaj otrok bere. Opozarjajmo ga na novosti, in to ne glede na otrokovo starost. Branja se učimo z vsako knjigo na novo – morda nas bo otrok ob kateri spet potreboval.

► **Pogovarjajmo se o problemih, ki jih obravnavajo knjige.** Tak pogovor lahko pomaga pri razumevanju različnih stisk in težav (medsebojni odnosi, nesporazumi z vrstniki, spori s starši, nasilje, odvisnosti ...) ter celo pri njihovem reševanju.

**KAJ LAHKO
ŠE STORIMO
ZA RAZVOJ
OTROKOVE
BRALNE
KULTURE**

Omejimo čas
za gledanje
televizije in igro
na računalniku –
ne prepuščajmo
jim otroka!
Bodimo otroku
zgled – berimo
tudi sami!

- **Včlanimo otroka v splošno knjižnico** (praviloma so člani do 18. leta starosti in brezposelne osebe oproščeni članarin in vpisnin). Prosimo knjižničarje, naj nam svetujejo primerne knjige, morda tudi zgoščenke ... Obiskujmo knjižnico skupaj z otrokom, gradivo pa naj si izbira sam! Obiskujmo (brezplačne) prireditve za otroke v knjižnici: ure pravljic, igralne ure s knjigo, razstave ... Ko je otrok starejši, ga spodbujajmo, da še naprej obiskuje knjižnico in raziskuje tudi dodatne možnosti, ki mu jih ponuja.
- **V vrtcu ali šoli se pozanimajmo, kaj nam priporočajo v branje** in katere dejavnosti izvajajo za spodbujanje branja (**bralno značko** ...). Vključimo se vanje! Imajo v vrtcu ali na šoli bralne kotičke, knjižnice? Oglejmo si jih skupaj z otrokom. Spodbudimo ga, naj jih raziskuje tudi sam. Prosimo strokovne delavce v vrtcu, šoli, knjižnici, naj pripravijo predavanje ali delavnico o pomenu branja.
- Pozanimajmo se, kaj se v zvezi s spodbujanjem branja dogaja **v našem kraju**.
- Z otrokom **pojdemo v gledališče, kino, opero, na balet**; povežimo predstave z branjem, če so uprizorjene po literarnih predlogah. Povežimo risanke in igrane filme na televiziji z literarnimi predlogami, poljudnoznanstvene oddaje pa s poučnimi knjigami.
- Z otrokom **obiščimo knjigarno** in mu kupimo knjigo. **Podarimo mu knjigo** ob praznikih, rojstnem dnevu, novem letu; naročimo ga na njegovo najljubšo revijo ... V družinski knjižnici naj ima otrok nekaj čisto svojih knjig.

Branje je za duha to, kar je telovadba za telo.
(R. Steele)

JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Avtorici: Tilka Jamnik in Manca Perko
Jezikovno pregledala in uredila:
Danica Š. Novosel
Oblikovala in ilustrirala: Tanja Komadina
Tisk: Cicero, Begunje, d.o.o., 2. izdaja, 2. natis

Izdalo: Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS
Miklošičeva 16, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 4300 557 ali 4300 558
www.bralnaznacka.si

Ljubljana, februar 2015